

مبانی و اصول اقتصاد اخلاقی

مؤلفان:

دکتر حمید ابویشمنی

(استاد دانشگاه تهران)

حمید باداوش

پیروز احمدی حبیب

سروشانه	: ابریشمی، حمید، ۱۳۳۰.
عنوان و پدیدآور	: مبانی و اصول اقتصاد اخلاقی/تألیف: دکتر حمید ابریشمی؛ حمید پاداش؛ بهروز احمدی حبید
مشخصات نشر	: نور علم.
مشخصات ظاهري	: ۲۲۸ ص.
شبک	: ۹۷۸-۶۰۰-۱۶۹۰-۰۷۳۰.
وضعیت فهرستنويسي	: براساس اطلاعات فیبا (فهرستنويسي پيش از انتشار).
پادداشت	: کتابنامه ص ۲۲۸-۲۲۴.
پادداشت	: ابریشمی، حمید، ۱۳۳۰، مولف.
پادداشت	: پاداش، حمید، ۱۳۶۰، مولف.
پادداشت	: احمدی حبید، بهروز، ۱۳۶۱، مولف.
موضوع	: اقتصاد -- جنبه‌های اخلاقی.
موضوع	: اخلاق و سیاست.
موضوع	: اقتصاد -- روش شناسی.
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۱ م (الف) HB ۱۳۱
رده بندی دیوبی	: ۳۰۰۱

نشر نورعلم: تهران خ. مقلاد خ ۱۲ فروردین - پلاک ۴۵۹ - ط ۴ - واحد ۸ تلفن ۰۹۱۲۳۳۴۴۲۲۹
nooreelm.com

مبانی و اصول اقتصاد اخلاقی

مؤلف: دکتر حمید ابریشمی؛ حمید پاداش؛ بهروز احمدی حبید.

ناشر: نور علم

شماره: ۵۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۱

چاپ و صحافی: الفدیر

قیمت: ۱۴۷۰۰ تومان

پخش در تهران: کتابیران - ۱۵ - ۶۶۵۶۵۱۱ پایگاه اینترنتی: www.nooreelm.com

فروش مستقیم در تهران: روبروی دانشگاه تهران کتابفروشی آگاه

موبایل کار: در صورت عدم دسترسی به کتابهای این انتشارات، از طریق تماس با شماره زیر

۰۹۱۲۳۳۴۴۲۲۹ کتابها با پست به تمام نقاط ایران ارسال می شود.

الی فرمودی که دنیا بان پشم کرد و اگر ان می گردید برویشان و سکینان گردید.
الی توکری را (التری) که آخوند بان پشم کرد علیان گردی در مایلین گردی.

خواجه مدرس اندی

پیشگفتار

آغازین روزهای سال ۱۳۸۵ بود که ایده اقتصاد اخلاقی در اتفاقک‌های دانشکده اقتدار بین یک استاد و یک دانشجو مطرح گردید و از آن روز تا امروز تلاش‌های فرازی انجام گرفت تا این ایده در اشکال مختلف امکان ظهور پیدا کند؛ اولین شکل ممکنی که نیاز آن بودیم، ارایه این موضوع به عنوان یک درس برای اولین بار در سطح دانشنهادهای اقتصاد سراسر کشور بود. در تهییه و تدوین شرح این درس و جستجوی منابع متعدد آن تلاش‌های زیادی انجام گرفت. دومین نوع تلاش در جهت استقرار و راهاندازی رشته اقتصاد اخلاقی، آن هم برای اولین بار در کشور، انجام شد. تدوین سرفصل‌های دروس محسیف، حبده‌ان دروس، استفاده از متخصصان امر، دغدغه بومی و ارزش‌مدار بودن رشته و وجود حیرش‌های آن زحمات زیادی را موجب شد. در مقطع زمانی کنونی، هم رشته اقتصاد اخلاقی، دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران در حال راهاندازی است که مراحل تصویب نهایی را در وزارت مأموریت می‌گذراند و هم درس آن در ترم‌های بهاری ارایه می‌شود. سومین شکل بروز ایده خود را تألیف کتابی ساده و جامع برای دانشجویان رشته اقتصاد یافتیم. به همین دلیل سازمان طراحی سرفصل کتاب و تألیف آن را از اواخر سال ۱۳۸۵ آغاز نمودیم. حاصل کار، کتابی است که پیش رو دارد. عبارت "اقتصاد اخلاقی" یک عبارت پیچیده و جدید در زبان دانش اقتصاد است؛ اما از لحاظ ریشه تاریخی، قدمت آن به زمان آدم اسمیت، نظری است از ۲۰۰ سال در تاریخ علم اقتصاد بر می‌گردد. منظور از "اقتصاد اخلاقی" نظری است که "اخلاق" را حقیقت رفتارهای آدمی از جمله رفتار اقتصادی قلمداد می‌کند. اقتصاد اخلاقی، به این معنا به توسعه مرزهای دانش اقتصاد در حوزه‌های مختلف آن اعم از اقتصاد خرد و اقتصاد کلان می‌پردازد. این عبارت با "اقتصاد اخلاق" تفاوت دارد؛ در بحث از "اقتصاد اخلاق"، فایده گرایی ریشه دوانده و همه رفتارها از حیث سودمندی و فایده آن برای شخص تحلیل می‌شود. همین‌طور، اقتصاد اخلاقی با "اخلاق اقتصادی" متفاوت است که یک اخلاق فردگرایانه مبتنی بر آموزه انسان اقتصادی با ویژگی‌های عقلانیت و خودمحوری است. در حقیقت، اقتصاد اخلاقی ادامه سلسله مباحث "اخلاق" و

اقتصاد" است که توسط فیلسوفان اخلاق و خود اقتصاددانان برای تقویت توان تبیین و واقع‌بینانه نمودن نظری اقتصادی مطرح می‌شود.

اندک جستجویی در ذیل عبارت "اقتصاد اخلاقی" کافی است تا حجم ادبیات بالای موجود در این عرصه نمایان گردد. گستره ادبیات نظری آن چنان وسیع است که در متون درسی دانشگاه‌های برتر دنیا تدریس می‌شود. برای مثال، در دانشگاه‌های هاروارد و پرینستون دروس مربوط به حوزه اخلاق مانند «اقتصاد و اخلاق»، «محدودیت‌های اخلاقی بازار»، «مسئولیت پذیری اجتماعی بنگاه‌ها»، «اقتصاد انگیزه‌ها» و «رفتار و انتخاب» مشاهده می‌شود. همین‌طور، در دانشگاه بیل، رشته‌ای به نام «اخلاق، سیاست و اقتصاد» وجود دارد که ترکیبی از دروس اقتصادی، سیاسی و فرهنگی در آن وجود دارد. ر. دانشگاه بوستون، دانشگاه جورج میسون و دانشگاه تیلبورگ هلند، رشته‌های مستقل در این حوزه، چشم می‌خورد.

ایجاد مرآ؛ پژوهش معتبر و بزرگ یکی دیگر از بازنمودهای اقتصاد اخلاقی در جهان است؛ برخی از این مرآز که غالباً در درون دانشگاه‌های معتبر ایجاد شده‌اند شامل مرکز اخلاقیات در دانشگاه استنفورد^۱، مرکز مطالعات برابری (دانشگاه UCD ایرلند)، مرکز اخلاقیات اجتماعی و اقتصادی هوور (دانشگاه UCL فرانسه) و مرکز اقتصاد اخلاقی (انگلستان)^۲ می‌شوند.

مجموع شواهد فوق، دلالت بر این رند که اهمیت مقوله اقتصاد اخلاقی در جهان چهقدر است. با این حال، در ایران هنوز طالعه مدونی در این حوزه خاص انجام نگرفته است. البته آثار بسیار زیادی راجع به اخلاق و اقتصاد در کشور نوشته شده است اما تحلیل موضوعی مسایل اقتصادی از منظر اقتصاد اخلاقی انجام نگرفته است و در حقیقت، برای اولین بار است که این اصطلاح به جامعه علمی ایران عرضه می‌شود.

مطالعه کتاب پیش‌رو را برای دانشجویان رشته‌های اقتصاد، فلسفه علم و فلسفه اخلاق در کلیه مقاطع تحصیلی بویژه مقاطع تكمیلی توصیه می‌نماییم. انتظار می‌رود دانشجویان و مخاطبان حرفه‌ای ما را از مکتوب کردن نقدهای خو محروم نکنند. تلاش خواهد شد با اعمال اصلاحات مورد نظر در ویراستهای بعدی به نگرش و نقد مخاطبان و دانشجویان احترام گذاشته شود.

مؤلفان

۱- Stanford Ethics in Society

۲- یک شبکه اینترنتی تخصصی راجع به اقتصاد اخلاقی www.Ethicaleconomics.com

فهرست مطالب

۱	فصل اول: مبانی و مفاهیم
۲	۴۰ مقدمه
۳	مبانی و مفاهیم
۴	مفاهیم اخلاقی
۵	مفاهیم اقتصادی
۶	۲۳ فصل دوم: مسأله اخلاقی، اقتصاد
۷	۲۴ اقتصاد در پرتو اخلاق
۸	چالش‌های اخلاقی پیش روی اقتصاد
۹	۳۰ دلایلی بر پیوند اخلاق و اقتصاد
۱۰	۳۱ اقتصاد هنجاری در مقابل اقتصاد اثباتی
۱۱	۴۴ واقعیت‌ها و ارزش‌ها
۱۲	۴۵ عقلانیت اقتصادی و رفتار اخلاقی
۱۳	۴۹ عدالت
۱۴	۶۶ آزادی اقتصادی
۱۵	۷۱ انسان اقتصادی
۱۶	۷۵ فصل سوم: رویکردهای اخلاقی به اقتصاد دربستر تاریخ اندیشه
۱۷	۷۶ مقدمه

۷۶	یونانیان
۷۸	مکتب اسکولاستیک
۸۱	عصر رنسانس
۸۲	مرکانتیسم
۸۵	فیزیو کراتیسم
۸۷	مکتب کلاسیک
۹۰	مکتب تاریخی
۹۰	مکتب نئو کلاسیک
۹۲	رویکرد امدادی و اگراندیش
۹۵	فصل چهارم: بررسی نظریه اخلاقی برخی از اقتصاددانان
۹۶	آدام اسمیت
۹۷	اسمیت در کتاب نظریه احدهای اخلاقی
۱۰۱	اسمیت در ثروت ملل
۱۰۸	تفسیر نظریه دست نامیری
۱۲۰	جان استیوارت میل
۱۳۰	نظریه آمارتیا سن
۱۳۰	لزوم پیوند اخلاق و اقتصاد
۱۳۳	انگیزه و رفتار اقتصادی
۱۴۰	آزادی اقتصادی
۱۴۲	نظریه جان رالز
۱۴۲	جامعه، آزادی و برابری
۱۴۶	اصول عدالت
۱۴۹	دولت و عدالت
۱۵۱	فصل پنجم: موضوعات انتخابی در اقتصاد اخلاقی
۱۵۲	مقدمه

۱۵۲	پول
۱۵۶	بازار
۱۵۸	سود
۱۶۷	قیمت‌گذاری
۱۷۱	مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گویی
۱۷۸	مقابله و هم‌تری
۱۸۰	برابری و عدالت توزیعی
۱۸۸	تورم
۱۹۷	صرف
۲۰۳	اشغال و بیکاری
۲۰۸	آشکارسازی، حریم خصوصی، ازدایی
۲۱۱	مالیات (مالیات‌های نزولی)
۲۱۹	فصل ششم: جمع‌بندی و دورنمای آینده اقتصاد، اخلاقی
۲۲۰	خلاصه و جمع‌بندی
۲۲۳	دورنمای آینده
۲۲۴	فهرست منابع